

S.O.S.

Skriŧter om Samtalegrammatik

Årgang 8, nr. 3

Empati i samtaler om tab og sorg – En konversationsanalytisk undersøgelse af empatisk respons på problemfortællinger om tab og sorg i podcasten *Jeg plejede at tro på for evigt* (2019-)

Cecilie Tang

Skrifter om Samtalegrammatik 8:3

2021

ISSN 2445-7256

Skrifter om Samtalegrammatik (SoS) er en serie arbejdspapirer om samtalegrammatik som udgives af forskergruppen *DanTIN* ("Danish talk-in-interaction"). *DanTIN* består af studerende og forskere fra og omkring Lingvistik på Aarhus Universitet. *DanTIN* bestyrer hjemmesiden *samtalegrammatik.dk*. Udgivelserne i *Skrifter om Samtalegrammatik* er arbejdspapirer, studenteropgaver, rapporter, afhandlinger og andet som beskriver og analyserer samtalegrammatiske fænomener.

Skrifter om Samtalegrammatik er ikke fagfællebedømt, men en redaktionsgruppe under *DanTIN* har vurderet at udgivelserne i SoS fortjener at komme til offentlighedens kendskab. I nogle tilfælde er der tale om ældre eller nyere skrifter, som *DanTIN* har fået lov af forfatterne til at udgive. I andre tilfælde er skrifterne lavet til SoS. *Skrifter om Samtalegrammatik* kan frit deles med angivelse af forfatter, årstal samt tidskriftets navn og nummer.

DanTIN udgiver også fagfællebedømte artikler. Du kan se mere om vores udgivelser, projekter og resultater på samtalegrammatik.dk, og her kan du også se hvordan du kommer i kontakt med os.

Billedet til forsiden (*Kattekyss*) er taget af [Liv Moeslund Ahlgren](#).

Redaktør for dette nummer er Søren Sandager Sørensen.

Redaktionel kommentar

Dette skrift er baseret på et bachelorprojekt, hvor der bliver forbundet mange elementer af sprog og interaktion. Cecilie Tang beskriver brugen af problemfortælling og vurderinger hvad angår blandt andet empati og epistemiske rettigheder, i podcasten *Jeg plejede at tro på for evigt*. Det er følsomme emner, og skriftet viser også hvordan værterne håndterer dette, og hvordan samkonstruktion af en historie kan foregå.

Skriftet viser hvordan samtaledeltagere forstår og bruger vurderinger, formuleringer og second stories på. Analysen viser hvordan disse forskellige resurser kan fungere som empatisk responsdesign og kan fungere sekventielt, og der bliver skabt forbindelse mellem affektivt stance og epistemisk stance. Eksempelvis viser skriftet at uenighed ikke nødvendigvis er problematisk, men kan bruges affiliativt ved at tage en fortæller, der er i gang med at vurdere sig selv negativt, seriøst.

Idet datagrundlaget er en podcast, er skriftet også informativ læsning for værter og interviewere og andre der skal håndtere fortællinger med potentielt stærke følelser. Det viser vigtigheden af at forstå interaktion og sprog.

Denne redaktionelle kommentar er skrevet af Søren Sandager Sørensen.

Abstract

This paper examines how recipients of a troubles-telling about loss and grief respond empathically in the Danish podcast *Jeg plejede at tro på for evigt* (2019-). The data consists of three conversations which have been transcribed according to the principles of Conversation Analysis. Through the inclusion of various theorizations and insights from the existing research within Conversation Analysis, this paper aims to analyze different designs of assessments and second stories in order to clarify and discuss their empathic affordances, what they cause and norms that can be deduced from the different response designs. Furthermore, this paper builds an understanding of how empathy can be considered an affective achievement, where both the teller and the recipients deploy different resources to propose and display empathy. An example of a “deviant case” where the display of empathy fails is shown in order to shed light on the overall norms and the analytical insights of the interaction. This leads to a discussion of the most pervasive findings from the analysis and whether empathic responses are contributing to the creation of a group formation.

It will be shown that empathic responses are crucially associated with an orientation towards the teller’s epistemic authority. This empathic orientation is expressed through either epistemic downgrading, identification/recognition or formulations. The deviant case illuminates how asserting epistemic authority over the teller’s experience is perceived as disaffiliative. Empathy is more specifically displayed as an identification, recognition, legitimization, and support of the teller’s feelings, thoughts and experiences. Therefore, co-authorship and co-construction will be illuminated as a central part of the activity. Lastly, it will be shown how second stories enable the creation of a group formation whose identity is based on cooperation, strong agreement and co-construction of narratives. Moreover, the deviant case will illustrate how the attempt to co-construct personal and existential narratives about grief and identity processes is problematic, which illuminates the group formation’s complexity.

Empati i samtaler om tab og sorg – En konversationsanalytisk undersøgelse af empatisk respons på problemfortællinger om tab og sorg i podcasten *Jeg plejede at tro på for evigt* (2019-)

af CECILIE TANG

1. Indledning

Det er et eksistensvilkår, at vi alle skal herfra en dag. Alligevel peger flere undersøgelser på, at sorg og død stadig er tabuiserede samtaleemner (Engelbrekt 2019). For hvordan udviser man empati på en hensigtsmæssig måde som modtager af en fortælling om tab og sorg? Kan man sige noget forkert? Fortælleren af en personlig oplevelse har nemlig "epistemisk autoritet" herover, hvilket vil sige, at vedkommende ene og alene besidder denne viden og retten til at hævde samt vurdere denne (Olesen 2019, 12). Personlige oplevelser betragtes dermed som "ejet" af fortælleren, hvorfor modtageren bliver sat i et dilemma i forhold til udvisningen af empati. Når en fortæller rapporterer en førstehåndsoplevelse af følelsesmæssig intensitet, forpligtes modtageren på at anerkende oplevelsens art, dens betydning samt støtte og tilslutte sig fortællerens "holdning". Disse forpligtelser er moralske og kan, hvis de bliver opfyldt, skabe "moments of empathic communion" (Heritage 2011, 160). Modtageren er derfor forpligtet på at udvise empati, men mangler den eksakte oplevelse og de epistemiske rettigheder til at kunne vurdere denne, som fortælleren netop besidder (Heritage 2011, 161). Dette gør altså udvisningen af empati til en kompleks affære – og i særdeleshed i samtaler om tab og sorg.

Podcasten *Jeg plejede at tro på for evigt* (2019-), som er udarbejdet af Julie Schelhart og Pernille Strøm Øster i samarbejde med Landsforeningen Liv&Død, har netop til formål at aftabuisere sorg og død gennem uformelle samtaler med efterladte. Julie og Pernille, som begge er studerende og aldersmæssigt befinder sig midt i 20'erne, agerer værter i podcasten og har selv mistet et nært familiemedlem i deres teenageår. I hvert afsnit inviteres en gæst ind til at fortælle om sit tab, hvilket indbefatter en fortælling om forløbet den dag, de mistede, følelser forbundet med sorg og tiden efter, hvilket der skabes en række samtaler om. På den måde har podcasten også til formål at skabe et rum til at tale om sorg og død for efterladte (både samtaledeltagerne og lytterne) og ligeledes omfavne og normalisere alle de forskellige

måder, hvorpå man kan være i og bearbejde sorgen på. Dermed kan podcasten ligeledes fungere som en slags sorggruppe for dem, der har mistet (Høgholm 2019).

I dette skrift vil jeg tage afsæt i tre samtaler fra podcasten og ud fra en konversationsanalytisk tilgang undersøge, hvordan værterne responderer empatisk på gæsternes problemfortællinger. Helt generelt vil jeg tage udgangspunkt i samtaler, hvor unge, der har mistet, er inviteret ind til at fortælle om sit tab. Jeg finder det netop interessant at undersøge, hvad der sker, når samtaledeltagerne besidder en fælles viden om at have mistet, være i sorg og være ung. Jeg vil derfor undersøge, hvordan der navigeres i dette empathiske dilemma, og hvordan udvisningen af empati trods alt kan siges at lykkes – og hvornår det mislykkes. Derfor vil jeg ligeledes forholde mig til, hvordan empati kan anses som et resultat af et affektivt samarbejde, hvor samtaledeltagerne samarbejder om at skabe muligheder for "moments of empathic communion" (Heritage 2011, 160). Jeg vil have særligt fokus på vurderinger og second stories med henblik på at præcisere og diskutere, hvad de effektuerer i interaktionen, hvilke empathiske affordances de specifikke responsdesign rummer, og hvilke normer der kan udledes heraf. Som afrunding af analysen vil jeg inddrage et afvigende tilfælde, hvor udvisningen af empati mislykkes, for at kunne sige noget mere generelt om de normer og mønstre, der kommer til udtryk i interaktionen. Dette vil fungere som afsæt for en diskussion af de mest gennemgående erkendelser fra analysen, og hvorvidt den empathiske respons kan siges at være medvirkende til skabelsen af en form for gruppedannelse.

Undersøgelsens metodiske og teoretiske tilgang er konversationsanalysen – også kaldet "conversation analysis" eller forkortet "CA", hvorfor jeg først og fremmest vil give en introduktion hertil. Det indebærer en redegørelse af de mest grundlæggende begreber og teoretiseringer, samt hvordan jeg på et overordnet metodisk plan har båret mig ad. Herefter vil jeg beskrive analysens gennemgående teoretiske fundament. Det involverer et CA-terapeutisk perspektiv på interaktionen, de begreber og præferencer, der knytter sig til problemfortællinger, samt mit empati-teoretiske afsæt. Herefter vil jeg i data-afsnittet give en generel beskrivelse af mit data, som har til hensigt at klargøre, hvad der overordnet er på spil i interaktionen, hvorefter min databehandling vil blive uddybet.

Da CA er en type grounded theory, hvor alle analytiske bidrag kan siges at udgøre en akkumuleret teori (Nielsen og Nielsen 2013, 21), vil jeg i analysen inddrage forskellige teoretiseringer og erkendelser fra den eksisterende CA-forskning. Dette vil blive inddraget som belæg og til at belyse og diskutere, hvad der sker i interaktionen.

2. Konversationsanalyse som teori og metode – en introduktion

CA udspringer af sociologien og har helt generelt til formål at udlede regelmæssigheder om social og kommunikativ adfærd på baggrund af optagelser og udskrifter af autentisk interaktion (Steensig 2015, 321). Videnskabsteoretisk er CA funderet indenfor socialkonstruktivismen, hvorfor en vigtig erkendelse er, at sprog og interaktion både konstruerer og konstituerer vores sociale organisering og forståelse af verden – som derfor også løbende er til forhandling (Nielsen og Nielsen 2013, 111). CA har derudover udviklet sig til også at fokusere på at benytte disse erkendelser om samtalers iboende orden til at undersøge, hvorledes meninger, identiteter (herunder også gruppeidentiteter) eller roller forhandles og "gøres" i interaktion (Nielsen 2013, 14).

Indenfor CA er det desuden en fundamental erkendelse, at samtaledeltagere handler, skaber mening og viser intersubjektiv forståelse, det vil sige en fælles og lokal forståelse, gennem sproget (Weiste og Peräkylä 2014, 687). Dette gøres gennem taleture, som er "det en deltager siger, fra han/hun begynder til han/hun holder op" (Steensig 2001, 39). Taleture er sekventielt organiserede, hvorfor disse må analyseres i lyset af den sekventielle kontekst (Nielsen og Nielsen 2013, 28). Et væsentligt begreb er i forlængelse heraf turtagning. Her er det essentielt at betone, at samtaler er interaktionelt forhandlet; alle taler-valg skal godtages af de øvrige samtaledeltagere for at kunne lykkes (ibid. 37).

Alle samtaledeltagere besidder altså en såkaldt "member's competence", som gør dem i stand til at orientere sig mod de normer og præferencer, der udgør samtalers iboende orden (ibid. 22). Præference skal forstås som de normer og principper, som samtaledeltagere følger, ofte implicit, når de handler og reagerer i forskellige interaktionelle situationer (Pomerantz og Heritage 2012, 210). I interaktion er der helt generelt præference for at maksimere enighed og samarbejde

(Pomerantz og Heritage 2012, 214). De konkrete præferencer og normer, der knytter sig til respons på problemfortællinger, vil blive uddybet i afsnittet om problemfortællinger og præfereret adfærd.

Som metodisk tilgang arbejder man indenfor CA grundlæggende induktivt og akkumulativt. I det indledende arbejde med mit data har jeg derfor foretaget en "unmotivated looking" (Psathas 1995), for at lade konkrete observationer determinere mit ekspliciterede fokus (Nielsen og Nielsen 2013, 23). På den måde har jeg som analytiker sikret mig, at min egen medlemsintuition influerede mindst muligt - omvendt er det netop min medlemskompetence som sprogbruger, der gør mig i stand til at identificere mønstre og fænomener (Levinson 2012, 105). Derudover har jeg arbejdet ud fra CAs centrale analyse-spørgsmål "Why that now?" (Sacks og Schegloff 1973), hvilket indebærer, at man som analytiker forholder sig undrende til, hvad der sker, hvordan det sker, og hvorfor det sker på netop det tidspunkt i interaktionen (Nielsen og Nielsen 2013, 26).

Metodisk har jeg taget afsæt i Jack Sidnells (2012) basale metoder til at beskrive og analysere interaktion. Sidnell betoner bl.a., at man som analytiker grundlæggende kan identificere, hvad en bestemt tur gør ved at kigge på modtagerens respons. Modtagerens respons illustrerer netop, hvordan den første tur skal forstås, jf. intersubjektivitet, og på den måde, hvad den gør (Sidnell 2012, 79). Derudover påpeger Sidnell, at fordi der eksisterer regler og normer for interaktion, betyder det ikke, at samtaledeeltagere altid agerer efter dem. Derimod er det analytisk frugtbart at forholde sig til "deviant cases", hvis samtaledeeltagerne orienterer sig mod disse som problematiske, da det kan tyde på, at man som analytiker har opdaget et mønster eller fænomen – som kan have en normativ funktion (Nielsen og Nielsen 2013, 233; Sidnell 2012, 80). Derfor inddrager jeg i analysen et afvigende tilfælde, for at præcisere og diskutere de normer og mønstre, som kommer til udtryk i interaktionen.

3. Gennemgående teoretiske fundament

I de følgende afsnit vil jeg give en mere specifik redegørelse af de erkendelser indenfor den eksisterende CA-forskning, der vil fungere som analysens gennemgående teoretiske fundament.

3.1 Institutionel interaktion, asymmetri og epistemisk autoritet

CA har udvidet sit analytiske genstandsområde til også at omhandle målorienterede, institutionaliserede interaktioner. Disse typer af interaktion er typisk asymmetriske, hvilket betyder, at der især findes en ulighed mellem samtaledeltagernes forpligtelser, rettigheder, vidensforhold og organiserende perspektiv (Nielsen og Nielsen 2013, 120). Podcasten kan siges at befinde sig i et krydsfelt mellem hverdagsinteraktion og institutionel interaktion, hvilket bliver uddybet i data-afsnittet. Derudover bevæger interaktionen sig i det samme asymmetriske og intersubjektive felt, som der skabes i terapi, hvorfor det er relevant at inddrage et CA-terapeutisk perspektiv på interaktionen.

I terapi kommer asymmetrien bl.a. til udtryk i, at klienten har epistemisk autoritet over viden vedrørende egne oplevelser og følelser herom. Som betonet i indledningen menes der med epistemisk autoritet retten til at hævde og vurdere viden, som bl.a. beror på direkte adgang til den givne viden – f.eks. gennem førstehåndsoplevelser (Heritage og Raymond 2005, 34; Olesen 2019, 12). Derimod har terapeuten epistemisk autoritet over viden vedrørende teori, behandlingsmetoder etc. Opgaven for terapeuten bliver altså bl.a. at få adgang til klientens oplevelse og følelser og fremvise en lokal forståelse heraf, jf. intersubjektivitet. Dette med enten et empatisk sigte og/eller med et formål om, at deres viden kan supplere hinanden og klientens problematiske forståelser kan "reshapes" til gavn for klienten (Weiste, Voutilainen og Peräkylä 2016, 646).

På samme måde står værterne overfor at skulle fremvise en lokal forståelse af gæstens følelser og oplevelser, hvorfor jeg i analysen vil trække på den terapeutiske CA-forskning, hvor nogle af de samme ressourcer og praksisser er på spil i forhold til at udvise empati.

3.2 Problemfortællinger og præfereret adfærd

I det følgende vil de præferencer og teoretiseringer, der knytter sig til problemfortællinger og modtagelsen heraf, blive uddybet. Helt basalt defineres problemfortællinger af Jefferson og Lee (1981) som en sekvens, hvor en samtaledeltager indtager rollen som problemfortæller og fortæller om "problemer" til en øvrig samtaledeltager, der aligner sig med rollen som problemmodtager (Jefferson og Lee 1981, 400).

3.2.1 Stance

Fortællere giver ikke kun lyttere adgang til at forstå hændelser og oplevelser, men også deres "stance" forbundet hertil. Stance skal forstås

som "the teller's affective treatment of the events he or she is describing" (Stivers 2008, 37). Fortællerens stance kan kommunikeres ved brug af en række ressourcer (ibid. 36), hvilket vil blive fremhævet i analysen. Stivers uddyber dog ikke, hvad der menes med affektivt. For at klarificere mit teoretiske grundlag forstår jeg affekt ud fra Ochs og Schieffelin's (1989) definition, som noget der implicerer "feelings, moods, dispositions, and attitudes associated with persons and/or situations" (Ochs og Schieffelin 1989, 7). Fortællere kommunikerer altså aldrig neutralt, og formentlig får modtageren gradvis epistemisk adgang til at forstå hændelsen eller oplevelsen gennem fortællerens øjne, hvorfor aktiviteten gør det relevant for modtageren at udvise et stance (Stivers 2008, 32).

3.2.2 Alignment, affiliation og empati

Ligeledes er der præferencer for, hvornår og hvordan modtageren responderer og udviser et stance. For at kunne forstå disse præferencer, som er forbundet med fortællingers strukturelle organisering, er det nødvendigt at fremhæve, at fortællinger sekventielt kan opdeles i forord, fortælling, klimaks og afslutning (ibid. 33). Hver fase i fortællingen har forskellige præferencer for typer af respons. Hvad der fungerer som empatisk, afhænger derfor af den sekventielle kontekst og responsens design (ibid. 48).

Alignment og affiliation er begreber og teoretiseringer af det samarbejde, som bl.a. opstår i forbindelse med fortællinger og de præferencer, der knytter sig hertil. Alignment skal forstås som det samarbejde, der foregår på et strukturelt niveau. Det vil sige, at modtageren bl.a. støtter aktivitetens strukturelle asymmetri ved at anerkende, at fortælleren har ordet indtil fortællingens afslutning (ibid. 32).

Problemfortællinger gør det især relevant for modtagerne at affiliere (Ruusuvuori 2005, 204), som til gengæld er det samarbejde, der foregår på et affektivt niveau og som er kendetegnet ved, at modtageren "displays support of and endorses the teller's conveyed stance" (Stivers 2008, 35). Dermed er der præference for, at modtageren udviser et stance, som afspejler fortællerens stance – hvad enten det er sjovt, trist, begejstret, mærkeligt etc. (ibid. 33). Affilierende adfærd er derfor "maximally pro-social when they match the prior speaker's evaluative stance, display empathy and/or cooperate with the preference of the prior action" (Stivers, Mondada og Steensig 2011, 21). Dermed

kan affilierende respons afstedkomme udvisningen af empati og udføre et relations- og gruppeopbyggende arbejde.

Indenfor CA-forskningen er der dog ikke konsensus om, hvordan empati skal forstås ud fra et interaktionelt perspektiv. Med afsæt i Ruusuvuori (2005) forstår jeg empati som en særlig kategori af affilierende respons, der, uden at tage ejerskab over fortællerens individuelle oplevelse, eksplicit udtrykker medfølelse og forståelse overfor fortællerens følelse eller oplevelse, så vedkommende føler sig forstået (Ruusuvuori 2005, 205-206). Jeg vil i analysen ikke entydigt differentiere mellem empati og affiliation, men bruge begreberne synonymt og samtidigt, da meget af den eksisterende CA-forskning ikke differentierer herimellem.

Affiliation er i udgangspunktet relevant under hele fortællingen, men er især relevant og præfereret som en fuld tur ved klimaks og fortællingens slutning. Under selve fortællingen, især før klimakset, er der derimod præference for, at lytteren støtter fortællingen ved at respondere minimalt (Voutilainen et al. 2019, 311). Elizabeth Couper-Kuhlen (2012) skriver dog, med afsæt i både Stivers (2008) og Jeffersons (1978) arbejde med fortællinger, at fortællere under selve fortællingen også har en løbende interesse at vide, om modtagerne affilierer med fortællingen og fortællerens stance (Couper-Kuhlen 2012, 3). Dermed kan fortælleren, gennem brugen af forskellige ressourcer til at kommunikere sit stance, gøre det relevant for modtageren at udvise et "preliminary" stance (Stivers 2008, 38).

Eftersom jeg forholder mig til, hvordan samtaledeltagerne samarbejder om at skabe muligheder for "moments of empathic communion" (Heritage 2011, 161), vil jeg i analysen derfor også fokusere på, hvordan fortælleren kommunikerer sit stance og eventuelt appellerer til respons.

4. Data

I det følgende vil jeg præsentere mit data og min databehandling i henhold til CAs metodiske forskrifter.

4.1 Præsentation af data

Helt specifikt tager jeg afsæt i sekvenser fra afsnit 3 fra sæson 1 med Joakim, afsnit 12 fra sæson 1 med Adam og afsnit 3 fra sæson 2 med Daniel. Samtalerne vil i analysen blive refereret til som henholdsvis

SamJoakim, SamAdam og SamDaniel. Nedenstående figur giver et overblik over hvem og hvornår samtaledeltagerne har mistet:

Samtaledeltagere	Hvem har de mistet?	Hvornår har de mistet?
Julie	Mor	2016
Pernille	Lillebror	2014
Adam	Mor	2017
Joakim	Fætter og bedste ven	2015
Daniel	Far	2012

Figur 1. Oversigt over hvem og hvornår samtaledeltagerne har mistet.

Dette er væsentligt at anskueliggøre, da enhver analyse forbedres i kraft af mængden af kontekstuel baggrundsinformation, som kan hjælpe med at forstå, hvorfor samtaledeltagerne handler på den måde, som de gør (Sidnell 2012, 84).

I forhold til hvad der i interaktionen sker på et overordnet plan, så anmoder Julie og Pernille indledningsvist gæsten om information og initierer en problemfortælling, som gæsten herefter leverer i forskellige narrative klynger som resultat af deres gentagende anmodninger om information. Grundet de situerede roller som problemfortæller og problemmodtagere og den delvist institutionaliserede kontekst, er der dermed ikke på samme måde "kamp" om ordet. Konteksten og de situerede roller implicerer netop, at ordet hele tiden er frit tilgængeligt for gæsten, som Julie og Pernille løbende genvælger som taler. Dog er der mere ligevægt i taleturene, når gæsten har afsluttet et narrativ.

Gæsten udfolder dermed en række narrativer om henholdsvis:

1. Forløbet for dagen eller tiden op til, at de mistede
2. Mødet med den døde
3. Begravelsen
4. Tiden efter:
 - 4.1 Kort tid efter – uger, måneder
 - 4.2. Lang tid efter – år

På den måde er der tale om forskellige narrativer med hver sine højdepunkter og klimaks. Den narrative kontekst er væsentlig at skitsere og have in mente i analysen, da der måske kan være mønstre i forhold til, hvornår og hvordan den empatiske respons leveres, og i forlængelse heraf, hvilke normer og mønstre, der kan udledes af det. Mine analysenedslag tager specifikt udgangspunkt i klimaks forbundet med forløbet for dagen, de mistede, og lang tid efter.

Samtalerne er altså på forhånd bestemt til at skulle omhandle sorg og alt det, der knytter sig til at miste. På trods af denne strukturerende tematiske agenda og institutionaliserede kontekst vurderer jeg samtalerne som naturligt forekommende interaktion og analyserer disse som et udtryk for hverdagsinteraktion. Intet er planlagt eller indøvet på forhånd, samtaledeltagerne orienterer sig mod de emner, de løbende finder relevante, ligesom turene ej heller allokeres af en ordstyrer. Julie og Pernille fremstår dermed ikke som værter i traditionel forstand, men i høj grad som ligeværdige samtaledeltagere. Dog er det vigtigt her at drage en kobling til institutionel, asymmetrisk interaktion. Der findes en interessant videnskæssig asymmetri i, at værterne indgår "på lige fod" med gæsten med viden om deres individuelle tab og sorg. Derudover antager jeg, at værterne, i kraft af deres mange samtaler med efterladte gennem podcasten, ligeså besidder en større viden om sorgens facetter, sorgbearbejdelse m.m., som måske bringes i spil. Ligeledes er det vigtigt at have et blik for, at Julie og Pernille, i og med podcasten har til formål at skabe et nærmest gruppeterapeutisk rum, måske har en form for terapeutisk agenda; altså en agenda om at kunne hjælpe med at ændre forståelser, der fremstår "problematisk" for gæsten.

Jeg vil derfor også forholde mig til, hvordan disse kontekstuelle faktorer kan siges at spille ind på interaktionen og hjælpe til at forklare, hvorfor værterne¹ handler, som de gør.

4.2 Databehandling

Hvad angår den konkrete dataindsamling har jeg afværget en række etiske problemstillinger ved at vælge samtaler fra en podcast, som ligger offentligt tilgængeligt. Derfor har der ikke været komplikationer i forhold til personfølsomme data og informationer, som eventuelt

¹ Fremover vil værterne blive benævnt modtagerne og gæsten benævnt fortælleren.

krævede en samtykkeerklæring og censurering. Samtalerne foregår i et studie, hvorfor det tekniske set-up måske kan have påvirket naturligheden i samtalerne. Dog er det ofte blevet bemærket, at samtaledetagere kun lader sig påvirke af optageudstyr m.m. i starten, hvorefter der hurtigt abstraheres herfra (Nielsen og Nielsen 2013, 163).

En forudsætning for at kunne afdække samtalers iboende orden er transskribering. Transskriberingen af den optagede interaktion giver muligheden for at kunne gennemlytte og -læse data utallige gange for på den måde at kunne observere og herefter analysere fænomener, som man ellers ikke ville kunne være i stand til grundet talesprogets flygtighed (Steensig 2015, 325). Jeg har transskriberet udvalgte sekvenser ud fra det transskriptionssystem, som Gail Jefferson² oprindeligt har udviklet, og transskriberet efter skriftsproget for at prioritere, at udskriften er letforståelig for læseren. Forud for transskriberingen har jeg gennemlyttet mit data for at kortlægge de forskellige narrativer, der udfoldes. Herefter har jeg på tværs af mit datamateriale, jf. unmotivated looking, transskriberet sekvenser fra hver fase i de forskellige narrativer. Dette har jeg gjort for at få et større overblik over de mangefacetterede typer af respons og i hvilken sekventiel og narrativ kontekst, de forekommer i, for at lade data styre mit endelige fokus. Jeg har transskriberet ud fra en relativ høj detaljeringsgrad med fokus på pausernes længde, tryk, styrke, tempo, vejrtrækning, prosodi m.m., for ikke at overse faktorer, som eventuelt kunne vise sig at være væsentlige i analysen. Derudover har jeg valgt at lave nye linjer efter pauser på over 0.5 sekunder for at fremhæve iøjnefaldende lange pauser.

5. Analyse

I det følgende vil jeg analysere responstyperne i individuelle afsnit, for at anskueliggøre og diskutere de konkrete responsdesigns empatiske affordances, hvad de effektuerer i de forskellige sekventielle kontekster og hvilke normer, der kan udledes heraf.

5.1 Vurderinger

En hyppig måde hvorpå modtageren af en fortælling affilierer er gennem vurderinger (Voutilainen et al. 2019, 311), som netop rummer

² For oversigt over transskriptionssymboler, se bilaget.

muligheden for at kommunikere støtte og afspejle fortællerens stance. Vurderinger forekommer i mit data ofte i forbindelse med klimaks, hvor fortællerens stance er tydeligt kommunikeret og affekteret – bl.a. gennem en øget detaljeringsgrad og rapporteringer af tanker og vurderinger fra situationen.

5.1.1 Vurderinger med epistemisk nedgradering

Det ses bl.a., hvordan vurderinger med epistemisk nedgradering (Heritage 2011, 170) i forbindelse med klimaks får fortælleren til at føle sig forstået og som konsekvens heraf uddyber sine følelser omkring situationen. Et eksempel herpå ses i SamAdam, hvor Adam fortæller om dagen, han mistede sin mor. Forud har Adam fortalt, at han blev ringet op af sin søster og fik at vide, at deres mor var fundet død i sin lejlighed. Han fortæller herefter, at han med det samme cyklede hen til morens lejlighed på trods af, at søsteren opfordrede ham til tage en taxa.

Eksempel 1: det må have været det værste

```

54  *ADAM: =jeg havde ikke tid til at vente på en taxa
55          (1.3) (adam indånder)
56  *ADAM: og så var jeg derovre på måske
57          (1.2)
58  *ADAM: ti minutter eller sådan noget fra indre by til frederiksberg
59          (1.4) (adam indånder)
60  *ADAM: og: (0.4) to os trapperne (.) f f:::em trin af gangen (.)
61          [og]
62  *JULIE: [ja det må] have været det værste
63          (.)
64  *ADAM: det var:: (.) det var det værste
65          (.)
66  *ADAM: [helt]
67  *PERNILLE: [hmh]
68          (0.4)
69  *ADAM: altså (.) det var bare (.) alt (.) vendte inde i mig og
70  *JULIE: =jaer
71          (1.2) (adam indånder)
72  *ADAM: jah: (.) detf:: er:: (mumler)
73          (0.7)
74  *ADAM: meget nemt at sige det var den værste dag i mit liv
75          (0.3)
76  *PERNILLE: [mh::]
77  *JULIE: [jaer]
```


Her kommunikeres Adams affekterede stance bl.a. gennem hørbare indåndinger og lange pauser (55, 57, 59), som tyder på, at der følelsesmæssigt er meget på spil. Derudover kommunikerer Adam tydeligt sit stance gennem rapporteringen af sin vurdering i situationen "jeg havde ikke tid til at vente på en taxa" (54) og gennem en øget detaljeringsgrad (Stivers 2008, 44) med intensiverende leksikalske valg "og: (0.4) to os trapperne **f f:::em trin** af gangen (.)" (60. Min markering). I denne kontekst skaber den øgede detaljeringsgrad og rapporteringen af vurderinger fra situationen ikke blot adgang til Adams position, men også en form for nærhedsoplevelse for Julie og Pernille, hvilket forpligter dem på at udvise empati (Heritage 2011, 177). Julie responderer derfor "[ja det må] have været det værste" (62) og laver her en form for epistemisk nedgraderet "subjunctive assessment". På baggrund af en forestillingsevne går Julie "ind" i Adams fortælling og implicit "suggest that if the recipient were to experience the things described they would feel the same way" (ibid. 169).

Modtagerne mangler, jf. Heritages (2011) empati-dilemma, både epistemiske rettigheder og den samme oplevelse for kunne vurdere empatisk. For at komme uden om disse dilemmaer forbundet med udvisningen af empati, nedgraderer Julie graden af adgang, hun hævder, gennem brugen af modalverbet "må" (62) som epistemisk markør (Heritage 2011, 170; Mortensen 2012, 62). Epistemiske markører er en række udtryk, samtaledeltagere anvender "til at specificere grader og typer af vidensmæssig støtte for de synspunkter de fremfører" (ibid. 62). Dette implicerer ligeledes, at samtaledeltagere, eksplicit eller implicit, positionerer sig – "både i relation til de synspunkter de selv fremsætter, og i relation til andre deltagere i interaktionen og deres synspunkter" (ibid.). Modalverbet "må" som epistemisk markør angiver her en svag vidensmæssig styrke og muliggør, at Julie positionerer sig selv i en epistemisk underlegen position. På den måde orienterer hun sig mod Adams epistemiske autoritet ved herigennem forsigtigt at anmode om epistemisk adgang og implicit søge bekræftelse af sin vurdering (Olesen 2019, 20).

Julies specifikke design effektuerer, at Adam bekræfter vurderingen og hele to gange gentager adjektivet "værste", som Julie anvendte i sit responsdesign: "det var:: (.) det var det værste (...) jah: (.) detf:: er (0.7) meget nemt at sige det var den værste dag i mit liv" (64-74). Adam laver her en opgraderet vurdering, som genbruger leksikalske og syntaktiske dele af Julies vurdering, men med tilføjelsen af, at

det var den værste dag i sit liv som en intensivering. Gennem denne opgraderede vurdering hævder Adam epistemisk autoritet over sin fortælling (Grønkjær og Asmussen 2014, 20), hvilket understreger fortællerejerskabet. Men derudover er denne opgraderede vurdering også en ressource og et udtryk for en stærk enighed (Pomerantz 1984, 66) og anerkendelse af Julies empatiske arbejde, hvilket tydeliggør et særligt affiliativt samarbejde.

Derudover kan der her drages en parallel til terapien. En måde hvorpå terapeuten responderer på patientens udtrykte følelser er gennem "recognition" eller "anerkendelse" (Voutilainen, Peräkylä og Ruusuvuori 2010, 102). Det betyder, at terapeuten udviser "understanding [of] the patient's experience, seeing it as valid, and agreeing with it" (ibid.). Dette terapeutiske fænomen kan man i princippet argumentere for er indbegrebet af empati, men fokuset på at validere og legitimere følelser kan med fordel appliceres på interaktionen til at beskrive, hvad der sker. I denne kontekst identificerer og anerkender Julie netop Adams følelser forbundet med oplevelsen. Gennem identificeringen og anerkendelsen af Adams følelser inviteres han til at erklære sig enig og elaborere (ibid. 98), hvilket han gør gennem den metaforiske udpensling af, hvordan alt indeni ham vendte (69).

Brugen af nedtonende epistemiske markører illustrerer altså en forsigtighed forbundet med at kunne vurdere, hvordan et andet menneske har det – netop fordi personlige oplevelser betragtes som ejet af fortælleren. Julies vurdering med epistemisk nedgradering går ind i Adams oplevelse, men uden at tage ejerskab herover. Ifølge Heritage (2011) er det netop disse typer af respons, der går ind i momentet på linje med fortælleren, som har de stærkeste empatiske affordances (Heritage 2011, 176). Nærmere specifikt legitimerer og støtter vurderingen Adams følelse og oplevelse, og effektuerer at Adam, som konsekvens af at være blevet forstået, uddyber sine følelser omkring oplevelsen. Dette særlig identificerende og anerkendende responsdesign og Adams efterfølgende elaborering illustrerer dermed, at man gerne må føle og udtrykke stærke negative følelser, hvilket Julie hjælper Adam til at kommunikere og give slip på. På den måde bliver Julie, som resultat af sin empatiske respons, ligeledes medforfatter af Adams fortælling, fordi han dels bekræfter og kan siges at implementere hendes bidrag i fortællingen, men ydermere elaborerer og uddyber på Julies initiativ (Mandelbaum 2012, 501). Ligeså demonstreres

det, hvordan empatiske momenter skabes gennem et affiliativt samarbejde, som er forbundet med en orientering mod fortællerens epistemiske autoritet.

5.1.2 Uenighedsvurderinger med formuleringer ifm. fortællerens troubles-resistance

Et andet responsfænomen, som ses i mit data, er vurderinger med formuleringer (Weiste og Peräkylä 2014, 688), der udtrykker uenighed med fortællerens selvkritik/ fortællerens forbehold for sin reaktion og følelser i den narrative kontekst. På den måde går denne responstype ind og anerkender og legitimerer disse. Et eksempel herpå ses i forlængelse af samme samtale fra SamAdam, som analyseret i det forrige eksempel.

Eksempel 2: det ved jeg godt lyder lidt spøjst at sige måske

99 *ADAM: og så så jeg hende ikke med det samme min moster sagde at (0.4) at
100 (1.3)
101 *ADAM: om <jeg ville> se hende
102 (0.5)
103 *ADAM: [men]
104 *JULIE: [okay]
105 *ADAM: det ville jeg rigtig rigtig gerne
106 (0.7) (adam indånder)
107 *ADAM: jeg sku bare::
108 (1.0)
109 *ADAM: på en eller anden måde f::::: forberede mig til det (.) det ved jeg
110 godt [lyder lidt]
111 *JULIE: [mm::] (svagt)
112 *ADAM: spøjst at sige måske men
113 (0.9) (adam indånder)
114 *PERNILLE: nej [fordi det er jo]
115 *ADAM: [jeg ska os]
116 *PERNILLE: det jo [der det bliver]
117 *JULIE: [(utydeligt)]
118 *PERNILLE: virkeligt for dig (.) [i det sekund du ser hende]
119 *ADAM: [ja lige præcis]
120 *PERNILLE: altså sådan du det jo det jo der (0.4) .h det har jo ændret sig
121 en gang der i telefonen hvor du får det af vide ik (.)
122 [dit liv]
123 *ADAM: [ja]
124 *PERNILLE: markant
125 (0.6) (pernille indånder)
126 *PERNILLE: altså øfra (0.5) det hele bliver jo vendt op og ned som du siger
127 for det er den [værste]
128 *ADAM: [jaer]
129 *PERNILLE: dag
130 (0.7)
131 *PERNILLE: det sker jo igen der når du ser hende
132 (.)
133 *ADAM: det er rigtigt

Adam fortæller, at han ikke så sin (nu afdøde) mor med det samme, da han ankom til hendes lejlighed, på trods af, at han netop havde muligheden for det (99-101), hvorefter hans "men" (103) projicerer noget kontrastfuldt og potentielt følelsesmæssigt. Han gør herefter meget ud af at forsikre om, at han gerne ville se hende – bl.a. ved at gentage gradsadverbiet "rigtig" (105) to gange, hvilket vidner om, at han antager, at det ville være den "normale" måde at handle og reagere på. Efterfølgende kommer det egentlige affektive, som Adams "men" projicerede og varslede: nemlig at han følelsesmæssigt var nødt til at forberede sig på at se sin mor (107-109), hvorfor han ikke gik ind til hende med det samme.

Det er væsentligt at hæfte sig ved, at Adam efterfølgende kritiserer eller udtrykker et forbehold for sin reaktion: "det ved jeg godt [lyder lidt] spøjst at sige måske men" (109-112). Dette fænomen kan tolkes som det, Jefferson kalder "troubles-resistance" (Jefferson 1985, 351). Jefferson anvendte oprindeligt begrebet i forbindelse med et fænomen, hvor en problemfortæller griner efter fortællingen af noget problematisk og på den måde udviser troubles-resistance – dvs. en form for afstandtagen fra fortællingen ved at behandle den med en humoristisk lethed (Jefferson 1985, 355). I denne kontekst er der dog ikke latter på spil. Adams troubles-resistance kommer til udtryk i, at han dels antyder en form for humoristisk lethed gennem brugen af adjektivet "spøjst" (112), og dels kommer en afstandtagen til udtryk i Adams kritik af eller forbehold for sin reaktion og egentlige følelse i situationen. Altså et forbehold, der både orienterer sig mod en antaget norm, men også gør det muligt at tage afstand fra fortællingen for på den måde at undgå at gennemleve fortællingen og de forbundne følelser lige så stærkt, idet den fortælles (Ochs og Capps 1996, 37). Adams pause og indånding i linje 113 giver Pernille muligheden for at respondere, hvorfor hun herefter gør et interessant stykke empatisk arbejde gennem sin vurdering.

Pernille erklærer sig først og fremmest uenig i Adams kritiske vurdering af sin reaktion (114). Som sagt er der generelt præference for at maksimere enighed i interaktion (Pomerantz 1984, 63), men når en samtaledeltager udtrykker selvkritik, er der derimod præference for, at modtageren udviser uenighed (Pomerantz 1984, 64). Pernilles uenighed er derfor præfereret. Derudover laver Pernille her en "formulering" (Weiste og Pärakylä 2014, 688). Formuleringer bruges især i terapien og kan bl.a. bruges empatisk ved at "rephrase", dvs. gentage

og omformulere, dele af klientens ytringer, for på den måde at udvise forståelse (ibid.). Pernille formulerer i linje 120 netop Adams fortælling om søsterens opkald forud for eksempel 1 og formulerer ydermere Adams vurdering af dagen som den værste fra samme sekvens: "det hele bliver jo vendt op og ned som du siger for det er den [værste] dag (0.7) det sker jo igen der når du ser hende" (126-131.).

Gennem formuleringerne udviser Pernille en stærk forståelse for Adams reaktion og egentlige følelse, som hun dermed legitimerer og anerkender. Ligeledes orienterer hun sig tydeligt mod Adams epistemiske autoritet, idet formuleringer lægger op til bekræftelse af den samtaledeltager, hvis ytring blev formuleret (Peräkylä 2012, 555). Ydermere udtrykker hun, med Jeffersons begreb, "troubles-receptiveness" (Jefferson 1985, 351). Begrebet indebærer, at modtageren netop aligner sig som problemmodtager. Dermed agerer modtageren i overensstemmelse med de overordnede præferencer og udviser empati ved at være troubles-receptive, når fortælleren er troubles-resistant. Det indbefatter en fastholdende orientering mod det problematiske (Jefferson 1985, 367) – og i denne kontekst en orientering mod Adams egentlige følelse.

Pernille erklærer sig derfor uenig med Adams forbehold og selvkritik, men enig med hans egentlige følelse ved at formulere Adams forrige ytringer. Hertil bør det påpeges, at uenighedsvurderinger formentlig sætter mere på spil i forhold til den sociale orden, da man må antage, at der er en risiko for at blive misforstået og tolket som disaffilierende, det vil sige ufølsom og uforstående overfor fortællerens stance (Steensig 2012, 3). Adam erklærer sig dog enig gennem bekræftelsen (133), hævder epistemisk autoritet (Olesen 2019, 1) og anerkender Pernilles empatiske arbejde, hvilket igen understreger et affiliativt samarbejde.

Dermed faciliterer Pernilles uenighedsvurdering, som en formulering af Adams forrige ytringer, et meget stærkt empatisk respons. Vurderingen går på den måde ind i Adams fortælling (Heritage 2011, 176) og både anerkender, støtter samt legitimerer hans oprindelige følelse og reaktion i situationen. Idet Adam bekræfter og erklærer sig enig med Pernilles formuleringer, implementerer han således disse i sit narrativ, hvorfor Pernille, som resultat af sit empatiske arbejde, ligeledes bliver medforfatter heraf: "Narrative activity becomes a tool for collaboratively reflecting upon specific situations and their place in the general scheme of life" (Ochs og Capps 2001, 2). Dermed bidrager

Pernille til at skabe mening i Adams narrativ og ændre hans "problematisk" forståelse (Arminen 2004, 320).

Et lignende eksempel på modtagerens troubles-receptiveness i forbindelse med fortællerens troubles-resistance ses i SamDaniel. Daniel fortæller her narrativet om dagen, han mistede sin far. I det foregående har Daniel fortalt, at han blev ringet op af sin papmor, som fortalte, at faren var faldet om til et cykelløb og blev bragt til sygehuset med en helikopter. Sekventielt nærmer fortællingen sig dermed klimaks, hvor Daniel beretter om sin ankomst til sygehuset.

Eksempel 3: men lige der i det sekund gav det jo en eller anden form for håb

117 *DANIEL: øh:: og der tænker jeg sådan
 118 (1.6)
 119 *DANIEL: okay det her det er:: (.) det er ik godt
 120 (0.6)
 121 *JULIE: nej
 122 *DANIEL: =altså det var ligesom den der helikopter den den det var symbol
 123 på:: (0.4) [noget der var meget]
 124 *JULIE: [(utydeligt)]
 125 (.)
 126 *DANIEL: akut
 127 (.)
 128 *JULIE: °[jaer]°
 129 *PERNILLE: °[m::]°
 130 (1.0) (daniel indånder)
 131 *DANIEL: og øhm:: (0.5) så bliver vi mødt af en sygeplejerske som siger at
 132 de arbejder på min far
 133 (0.6)
 134 *DANIEL: og så (0.3) bliver jeg sådan lidt
 135 (0.8) (daniel indånder)
 136 *DANIEL: iamen så må han io være i live
 137 (0.9)
 138 *DANIEL: og det ved jeg jo godt i dag at han ikke har været
 139 (0.5)
 140 *PERNILLE: °m::°
 141 *JULIE: =okay
 142 (0.5)
 143 *DANIEL: men det har måske været deres måde lige som å
 144 (0.6)
 145 *DANIEL: .h ja(h)er købe noget tid på (0.3) [på en]
 146 *JULIE: [jaer]
 147 *DANIEL: eller anden måde eller i hvert fald at sikre sig at
 148 (0.7)
 149 *DANIEL: at de de ikke ku gøre mere
 150 (0.9)
 151 *PERNILLE: ja men lige der i det sekund gav det jo (.) en eller anden form
 152 for hå::b
 153 (0.3)
 154 *DANIEL: præcis [man]
 155 *PERNILLE: [jaer]
 156 (.)
 157 *DANIEL: [jeg tror]
 158 *JULIE: °[mh::]°
 159 *DANIEL: man (.) man øhm:
 160 (0.4) sådan (.) .h (.) hæfter sig fast ved alt der kan være håb

Først og fremmest kommunikerer Daniel tydeligt sit stance gennem rapporteringen af, at han tænkte situationen var kritisk (117-126), men at hans far måtte være i live grundet sygeplejerskens udsagn (131-136). At rapportere tanker er, som belyst, en effektiv måde for fortællere at give modtageren direkte adgang til deres oplevelse og stance på, hvilket gør det muligt og relevant for dem at affiliere (Stivers 2008, 45). I linje 138 kommenterer Daniel dog på fortællingen og pointerer, at han i dag godt ved, at hans far ikke var i live på det tidspunkt, hvilket antyder et forbehold for sin "naivitet" i situationen. Denne vurdering indeholder altså et element af selvkritik eller forbehold, som næstetaler kan vise uenighed med som en måde at udvise empati på. Daniels selvkritik eller forbehold kan ligeledes tolkes som en art troubles-resistance, fordi han tager afstand fra sine intuitive tanker og "naivitet" forbundet med situationen. At Daniel så tydeligt rapporterer sine tanker og laver lange pauser kan ligeledes tolkes som en måde, hvorpå han "preliminary" (Stivers 2008, 38) søger og gør det relevant for Julie og Pernille at affiliere – og altså støtte ham i, at hans tanke i situationen ikke var irrationel.

Pernille tager herefter turen og affilierer netop empatisk med Daniels følelser og tanker i situationen: "ja men lige der i det sekund gav det jo (.) en eller anden form for hå::b" (151-152). Her antyder Pernilles "men" først og fremmest en uenighed overfor Daniels forbehold og afstandtagen fra sin egen naivitet – og sætter altså, ligesom forrige eksempel, mere på spil. Hun formulerer netop det, som Daniel tidligere har indikeret i sin ytring "jamen så må han jo være i live" (136), hvilket indikerede, at han i situationen havde håb. På den måde udviser hun empati ved at være troubles-receptive og orienterer sig mod Daniels egentlige følelse og oplevelse. Pernille går ligeledes ind i fortællingen på linje med Daniel (Heritage 2011, 176) ved at lægge tryk på den deiktiske reference "der" for at understrege anerkendelsen af tanken og følelsen i momentet, som hun dermed anerkender, legitimerer og støtter ved eksplicit at formulere. Pernille orienterer sig altså mod Daniels epistemiske autoritet gennem formuleringen (Peräkylä 2012, 555), hvorfor han herefter bekræfter og erklærer sig enig ved at lave en opgraderet vurdering (Pomerantz 1984, 66) i form af en generalisering "præcis [man] (.) [jeg tror] man (.) man øhm: (0.4) sådan (.) .h (.) hægter sig fast ved alt der kan være håb" (154-160). Ud-

over at hævde epistemisk autoritet (Olesen 2019, 1; Grønkjær og Asmussen 2014, 20), anerkender Daniel dermed Pernilles empathiske arbejde og implementerer ligeledes hendes bidrag i sit narrativ.

Igen ses det, hvordan empathiske momenter skabes gennem et affiliativt samarbejde, som må siges at være pro-socialt og relationsopbyggende. Ligesom i det forrige eksempel bliver dette responsdesign stærkt empatisk, idet det anerkender, legitimerer og støtter Daniels følelse i situationen gennem formuleringen af hans forrige ytring. Omvendt kan begge eksempler derudover siges at udtrykke en norm om, at man skal anerkende sine (komplekse) følelser og udtrykke dem uden forbehold, jf. troubles-resistance. Det tydeliggør ydermere, hvordan modtagerne, som led i deres empathiske arbejde, bliver medforfattere af fortællerens narrativ og bidrager til at ændre deres "problematisk" forståelser heraf.

5.2 Second stories

En anden og mere eksplicit måde hvor modtagerne bidrager til at skabe mening i fortællerens narrativ er gennem second stories, som i hverdagsinteraktion er en af de mest effektive måder at udvise empati på (Ruusuvuori 2005, 204). Second stories er fortællinger, der relaterer sig til en tidligere fortælling eller "first story" gennem en tematisk relaterbarhed (Arminen 2004, 319). Margret Selting (2011) har bl.a. observeret, hvordan second stories enten fremstår 1) sammenlignelig med den første fortælling eller 2) kontrasterende med den første fortælling (Selting 2011, 394).

5.2.1 Second stories som lignende og understøttende historier

Second stories fremgår i mit data oftest ved fortællingens slutning, da det er en mere substantiel og omfangsrig type respons. Gennemgående ses second stories ligeledes som lignende historier, der, med afsæt i eget lignende narrativ, bruges til at understøtte fortællerens oplevelse og udvise empati i form af forståelse overfor en endnu sværere oplevelse eller situation – og på den måde en anerkendelse og legitimering heraf.

Et eksempel herpå ses i SamJoakim, hvor Joakim forinden har fortalt, at han var i Spanien, da han fik besked om sin fætters indlæggelse. I nedslaget fortæller han om narrativet forbundet med dagen, han mistede sin fætter og de efterfølgende timers rådvildhed i sin mors lejlighed. Hans fortælling indbefatter en stor grad af forvirring, hvilket

på interessant vis manifesteres i selve udførelsen af fortællingen. Joakim har nemlig svært ved at fortælle et sammenhængende narrativ, hvilket kommer til udtryk gennem iøjnefaldende lange pauser og bratte afslutninger uden vurderinger, som ellers er en hyppig måde af afrunde en fortælling på (Grønkjær og Asmussen 2014, 3). Julie og Pernille bliver derfor sat på et ekstra interaktionelt arbejde, for at få Joakim til at fortælle. Derfor laver de løbende "follow-up" spørgsmål (Couper-Kuhlen 2012, 1), som dels udviser interesse, men også orienterer sig mod behovet for yderligere epistemisk adgang til Adams oplevelse og stance, for på den måde at kunne udvise empati (Lindström og Sorjonen 2012, 368). Dette forklarer altså, hvorfor Pernille i forbindelse med fortællingens klimaks laver en second story.

Eksempel 4: så sådan der har du bare skulle rumme altså rigtig rigtig mange mennesker

247 *JOAKIM: æh:: jeg kan ligesom ikke være inde i den der lejlighed k: (0.4)
248 kan jeg bare mærke [altså]
249 *PERNILLE: [nej!]
250 *JOAKIM: det for:: (0.3) det for langt ude (0.4)[der foregår]
251 *JULIE: [altså er er det]
252 *JOAKIM: al den sorg og al altså han ja hans mor og min mor og (0.5) alle er
253 så kede af det og jeg jo os super ked af det men jeg føler ikke jeg
254 kan
255 (2.9) (joakim indånder og leder efter ord)
256 *JOAKIM: d det der er for mange der er kede af det på et [sted]
257 *JULIE: [mhh!]
258 (0.4)
259 *JULIE: jaer
260 (0.8)
261 *PERNILLE: det er det jeg kan (.) bare huske det så tydeligt fra
262 (1.2) (pernille indånder og synker)
263 *PERNILLE: fra da vi får af vide at jonas er død kunne jeg ikke engang
264 rumme (0.4) min far (0.5) altså sådan jeg kunne jo jeg ville jo ikke
265 køre i samme bil med ham [da vi skulle]
266 *JULIE: [tmh tmh]
267 *PERNILLE: ned og fortælle det til min mor (0.5) .h: så
268 sådan der har du bare skulle rumme (0.7) altså (0.3) rigtig rigtig
269 mange mennesker
270 (.)
271 *JULIE: mhh
272 *PERNILLE: =altså sådan så (0.4) og å d en ting er de der (mumler) at det med
273 menneskerne men det er den der sorg jeg kan virkelig (.) det er sådan
274 helt
275 (0.9)
276 *PERNILLE: jeg husker det bare som værende helt klaustrofobisk (.) [at man]
277 *JOAKIM: [ja]
278 *PERNILLE: sådan (.) har lyst til og (0.5) (leder efter ord) og (0.4) ikke og
279 være inde i sin egen krop fordi man tænker det altså jeg kan ikke
280 rumme det
281 (0.6)
282 *JOAKIM: ja lige præcis
283 *PERNILLE: jaer
284 *JULIE: =mhh::
285 *JOAKIM: ja det er lige præcis det er sådan det er
286 (2.0) (joakim indånder)

Joakims stance er tydeligt og affekteret gennem rapporteringen af følelser og tanker fra situationen (247-256), og har på den måde en øget detaljeringsgrad, hvilket moralsk forpligter modtagerne på at udvise empati (Heritage 2011, 177). Joakims tur bærer ligeledes præg af genstart og selvafbrydelser, som understreger en let forvirring. Turen virker dermed søgende, idet Joakim har problemer med at sætte ord på oplevelsen og de dertilhørende følelser. Dette bekræfter desuden, hvordan narrativer gennemleves, når de fortælles: "Narrators have something to tell, but the details and the perspective are relatively inchoate; they are still in the middle of sorting out an experience" (Ochs og Capps 2001, 2). Joakim er altså tydeligt i gang med at forstå sin egen oplevelse.

Dette gør det derfor relevant for Pernille at lave en lige så affekteret second story (261-280) med afsæt i sit eget lignende narrativ fra dagen, hun mistede sin bror. Hendes lignende second story kan siges at fungere som det, Heritage (2011) kalder en "parallel assessment", som "by describing a similar, but departicularized, experience are "my side" assessments that support (...) a first speaker's description" (Heritage 2011, 168). Denne definition og det, responsen kan effektuere, vil jeg netop mene kan overføres til lignende second stories. Lignende second stories balancerer dermed på den hårfine epistemiske grænse ift. at respektere fortællerens epistemiske autoritet, hvorfor en række risici kan opstå:

(...) the recipient has not had direct first-hand experience of the event reported, and a parallel "my side" response risks being heard as flat, pallid or pro forma. On the other hand, a parallel assessment that is too florid, extended or enriched in detail (...) risk being heard as competitive with the very report that it is designed to affiliate with (Heritage 2011, 169)

Pernille kommer netop uden om disse risici og dilemmaer ved at tage afsæt i sin egen oplevelse og på den måde vurdere Joakims oplevelse som endnu værre. Ved igen at lave tryk på den deiktiske reference "der", understreger hun netop fokuset på Joakim: "så sådan der har du bare skulle rumme (0.7) altså (0.3) rigtig rigtig mange mennesker" (267-269). Dermed går Pernille ind i Joakims oplevelse (Heritage 2011, 176) og udviser en stærk forståelse og anerkendelse af oplevelsen og

hans følelser, som dermed legitimeres. Denne anerkendelse og identificering af Joakims følelser kommer ydermere til udtryk, idet Pernille genbruger Joakims brug af adjektivet "klaustrofobisk" (276) om sin oplevelse i lufthavnen (Voutilainen, Peräkylä og Ruusuvuori 2010, 90). Ligeledes er genbruges en ressource, Pernille bruger, til at orientere sig mod en delt oplevelse og udtrykke en form for "vi er i samme båd" (Arminen 2004, 340). Derudover er det interessant, at hun designer sine vurderinger kognitivt og leksikalsk ud fra noget, hun "husker" (276). På den måde pådrager hun ikke, at Joakim havde det på samme måde, men orienterer sig mod Joakims epistemiske autoritet ved at lægge op til, at han kan bekræfte og erklære sig enig – men uden at en udeladelse vil fremstå dispræfereret. Dermed faciliterer Pernilles lige så affekterede second story et "moment of empathic communion" (Heritage 2011, 161), idet Joakim herefter erklærer sig enig og gennem brugen af "lige præcis" (285) udviser epistemisk autoritet (Olesen 2019, 1).

Det ses altså, hvordan Joakim anerkender Pernilles empathiske arbejde og implementerer hendes bidrag og forståelse i sit narrativ – hendes bidrag kan nemlig helt tydeligt ses som et "meaning-making" forslag til Joakims narrativ (Arminen 2004, 333) set i lyset af hans besvær med at forstå og kommunikere sin egen oplevelse. Det illustrerer dermed, hvordan samtaledeltagerne, som resultat af orienteringen mod delte oplevelser og fælles narrativer, samkonstruerer disse og i fællesskab skaber mening heraf (ibid. 321). Second stories skaber ligeledes en øget intimitet blandt samtaledeltagerne, forstærker en relationsopbyggelse og bidrager til etableringen af en gruppedannelse, hvis identitet dermed beror på samkonstruktionen af konkrete oplevelser og narrativer (ibid. 340).

Det viser sig dog at være vanskeligt at skabe enighed og orientere sig mod en gruppedannelse i forbindelse med mere eksistentielle narrativer hvad angår, hvem man er lang tid efter et tab. Dette vil i det følgende afsnit blive belyst i et afvigende tilfælde.

5.2.2 Afvigende tilfælde

Det ses i næste eksempel fra SamAdam, hvordan Julies kontrasterende second story kommer til at negligere Adams individuelle oplevelse. Sekvensen tager udgangspunkt i narrativet om årene efter et tab. Her har interaktionen kredset om fremmedgørelsen forbundet

med at starte på et nyt studie. Julie har forud for det kommende eksempel lavet en vellykket lignende second story, der netop støttede Adams oplevelse. Hun udtrykte her, at hun var glad for, at hendes mor døde, mens hun gik på studiet, hvorefter hun vurderede Adams situation som sværere, fordi Adams mor døde inden studiet. Julie vurderede dermed Adams studiestart som mere udfordrende, fordi de nye medstuderende ikke kendte til hans historie og legitimerede på den måde hans følelser og oplevelse. Interaktionen orienterer sig altså mod en række fælles narrativer og oplevelser, som, jeg i det forrige har belyst, er medvirkende til at konstituere en gruppedannelse. Dette kan dermed forklare den gruppeidentitets- og sorgprocesforhandling, som kan siges at udfolde sig.

Eksempel 5: man skal bare give det den tid det tager

763 *ADAM: og jeg tror netop præcis det er det der du siger med studiet (.)
 764 altså jeg havde jo os (.) nyt (.) jeg f::ik jo os nyt arbejde
 765 [på det tids]
 766 *JULIE: [mm::]
 767 *ADAM: punkt så (.) h:ele
 768 (1.3) (adam indånder)
 769 *ADAM: jeg stod nærmest på sådan en skillevej med::
 770 (1.4)
 771 *ADAM: altså ka nu (.) kan jeg nærmest <vælge> vil jeg være
 772 (0.8)
 773 *ADAM: ham (.) med den døde mor eller [vil jeg være]
 774 *PERNILLE: [mm::↓]
 775 *JULIE: [jaer]
 776 (.)
 777 *ADAM: adam
 778 (0.5) (adam indånder)
 779 *PERNILLE: m::↓
 780 *ADAM: og jeg (.) valgte så at gå adam vejen og [tænke]
 781 *JULIE: [mm::↓]
 782 *ADAM: nu
 783 (1.2) (adam indånder)
 784 *ADAM: nu lægger jeg det her altså lidt til side (.) og prøver at fokusere
 785 på hvem jeg er (.) fordi det havde jeg os:: sindssygt svært ved
 786 (0.7) (adam indånder)
 787 *ADAM: hva (.) hva:: (0.5) hvem er man efter sådan en::
 788 (1.1) (adam indånder)
 789 *ADAM: kæmpe stor ulykke
 790 (0.6)
 791 *ADAM: å:v (.) altså v::
 792 (0.8)
 793 *ADAM: hvordan prøver man at finde sig selv igen det (.) har jeg haft
 794 (0.4) virkelig svært ved
 795 (1.1) (adam indånder)
 796 *ADAM: æh:mm: (0.4) og måske også nogle gange lidt haft svært ved at
 797 acceptere at jeg ik er den samme::
 798 (1.1) (adam indånder)
 799 *ADAM: æhm:: for der er jo helt sikkert noget der (0.5) der har ændret sig
 800 (1.1)
 801 *ADAM: æhm::
 802 (0.6)

I linje 763 erklærer Adam sig, som respons på Julies vellykkede second story, nemlig enig og anerkender Julies empatiske arbejde ved bl.a. at elaborere, hvordan han stod på en skillevej og kunne vælge, hvem han ville være i relation til de nye mennesker, han mødte på studiet (769-785). Dermed udtrykker Adam en stor grad af agens i forhold til at kunne "vælge" sin egen identitet. Samtidig stiller han også en række spørgsmål (787-793), som både kan tolkes retorisk i henhold til Adams berettede situation (som derfor ikke appellerer til svar), men også som aktuelle spørgsmål, der derimod har præference for et svar (Sidnell 2012, 80). Dette forklarer dele af Julies efterfølgende kontrasterende second story (806-832).

Fortsættelse A af eksempel 5

803 *JULIE: °ja° (.) uden tvivl
804 (.)
805 *ADAM: ja
806 *JULIE: =der er jo altid en før og efter .h (0.4) og jeg synes os (.) det
807 tager
808 (0.6) (julie indånder)
809 *JULIE: jeg føler faktisk først det er nu:: her
810 (0.6)
811 *JULIE: og det er snart (.) tr::e:: år siden ik
812 (.)
813 *ADAM: mm:
814 *JULIE: det er nu her jeg (.) begynder og være sådan::
815 (0.6)
816 *JULIE: den iulie (.) efter min mor døde
817 (.)
818 *ADAM: mm:
819 (.)
820 *JULIE: det tager bare så lang tid og man [skal i]
821 *ADAM: [jaer]
822 *JULIE: gennem tså .h (0.5) mange sådan n:::edture og (.) kriser (.) og
823 (0.7) (indånder)
824 *JULIE: hvor man bare tænker jeg er så langt fra den jeg er (.) og hvem er
825 jeg og
826 *ADAM: =mm::
827 (0.6)
828 *JULIE: sådan
829 (0.6)
830 *JULIE: så det det tager bare tid (.) [man skal bare]
831 *ADAM: [jaer]
832 *JULIE: give det det den tid det tager°

Det er her interessant, at Julie først og fremmest indleder sin tur med at erklære sig enig med Adam gennem det epistemiske adverbiale

”uden tvivl” (803), som på samme måde som ”præcis” hævder epistemisk autoritet (Olesen 2019, 1; Mortensen 2012, 75). Herefter anvender Julie det dialogiske adverbiale ”jo” i et idiomatisk udtryk ”=der er jo altid en før og efter” (806), som ligeledes understreger epistemisk autoritet og bidrager til at indsnævre ”det dialogiske rum” (ibid. 75). At Julie her hævder epistemisk autoritet, kan måske forklares ud fra det faktum, at hun formentlig har en større viden om normer for sorg i kraft af sine mange samtaler med efterladte i podcasten, som hun dermed bringer i spil.

Julie tematiserer herefter i en kontrasterende second story Adams (retoriske eller aktuelle) spørgsmål om, hvem man er efter et tab. Hun tager afsæt i sin egen oplevelse og betoner, at det er noget hun ”synes” (806) og ”føler” (809), hvilket i og for sig bidrager til, at hun ikke pådrager andre at have det på samme måde. Men herefter bruger hun det ubestemte pronomen ”man” gentagende gange (820, 824, 830), hvilket etablerer en normativisering og generalisering af en identitets- og sorgproces på baggrund af hendes oplevelse: man skal give sig selv tid og lade sig selv være ked af det – for så skal man nok finde sig selv igen (820-832). På den måde orienterer Julie sig mod en række normer i forhold til sorg og orienterer sig mod disse som gældende for samtaledeltagerne som gruppe.

Denne form for normerede passivitet i henhold identitets- og sorgbearbejdelse står dog i stor kontrast til Adams demonstrerede agens og valg om at gå ”adam vejen” (780). Ligeledes bruger Julie adverbiet ”bare” fire gange, som semantisk kan betyde flere ting. Dels kan ”bare” bruges til at forstærke et udsagn og dels kan det bruges bagatelliserende (DDO), hvorfor Julie kommer til at nedtone kompleksiteten og intensiteten af Adams individuelle oplevelse og udfordringer. Derudover kan Julies idiomatiske generaliseringer ”så det tager bare tid (.) [man skal bare] ☺give det den tid det tager☺” (830-832) ydermere tolkes som et svar på Adams eksistentielle (retoriske eller aktuelle) spørgsmål, der her fungerer som et eksplicit råd, hvilket bliver problematisk. Jefferson og Lee (1981) har nemlig belyst, hvordan det at give eksplicitte råd som respons på en problemfortælling i hverdagsinteraktion ofte bliver mødt med afvisning af problemfortælleren, da denne handling i højere grad er forbeholdt professionelle i institutionelle kontekster (Jefferson og Lee 1981, 399). Ligeledes fungerer Julies idiomatiske generaliseringer (830-832) emneafsluttende, idet de konkluderer på Adams forrige ytring og spørgsmål, hvorfor hun igen

hævder epistemisk autoritet (Heritage 2012, 48). Gennem denne gennemgående hævvelse af epistemisk autoritet kommer Julie dermed til at negligere og tage ejerskab over Adams individuelle oplevelse. Dette forklarer altså, hvorfor Julies respons efterfølgende kan siges at blive tolket som disaffilierende af Adam, hvilket illustreres i fortsættelse B.

Fortsættelse B af eksempel 5

833 (0.3)
834 *ADAM: jaer
835 (0.4)
836 *JULIE: [selv] (utydeligt)
837 *ADAM: [det] bare:: dets s::t .h::: (0.4) desværre nogle gange lidt svært
838 (.) å[åå::]
839 *JULIE: [jaer]
840 *PERNILLE: °[mm::]°
841 (.)
842 *ADAM: bare og tænke nåmen jeg (.) læner mig bare tilbage å (.) å
843 (0.7) (adam indånder)
844 *ADAM: l:: lad mig selv fin::de (.) m:[ig selv]
845 *JULIE: [ja]
846 *ADAM: igen

Adam udtrykker nemlig modstand og uenighed: "[det] bare:: dets s::t .h::: (0.4) desværre nogle gange lidt svært (.) å[åå:] bare å tænke nåmen jeg (.) læner mig bare tilbage å (.) å l:: lad mig selv fin::de m::[ig selv] igen" (837-846). Her ironiserer Adam nærmest over Julies foreståede passivitet ved at gentage Julies brug af "bare", hvilket understreger uenigheden og modstanden mod normer for sorgbearbejdelse og identitetsprocesser. Her er det vigtigt at have in mente, hvordan interaktionen generelt har båret præg af stærk enighed og støtte, hvorfor dette eksempel fremstår ganske dramatisk.

Det ses dermed ud fra det afvigende tilfælde, hvordan det som modtager af en problemfortælling især bliver problematisk at hævde epistemisk autoritet i konteksten af meget personlige og eksistentielle oplevelser. Ligeledes viser det sig at være problematisk at skabe enighed om og orientere sig mod gruppenormer for identitets- og sorgprocesser, da disse domæner er for individuelle og følelsesmæssige komplekse.

6. Diskussion af gennemgående resultater og perspektivering

Second stories som responstype påvirker altså etableringen af en gruppedannelse, hvis identitet beror på samkonstruktionen af narrativer, en stærk enighed og orientering mod delte oplevelser og følelser. At dele oplevelser af en så særegen og sårbar karakter skaber en intimitet i gruppen, hvor samtaledeltagerne i fællesskab skaber mening i deres fortællinger og oplevelser (Georgakopoulou 2006, 102). På den måde kan man sige, at udvisningen af empati bidrager til skabelsen af en gruppedannelse. Men selvom empati i princippet beror på en forestillingsevne (Ruusuvuori 2005, 205), så viser second stories, at empati i høj grad også er forbundet med dét at kunne beskrive lignende følelser og oplevelser (Pudlinski 2005, 268). Derfor kan empati som fænomen i hverdagsinteraktion også siges at indebære et ekskluderende aspekt, fordi det fordrer en række fælles referencer.

En anden måde hvorpå gruppedannelsen etableres er gennem samtaledeltagernes konstruering af et "vi" og et "dem". Dette bliver en tydelig in-group handling: at definere og positionere sig som gruppe på baggrund af det, man ikke identificerer sig med (Jørgensen og Philips 1999, 57). Hertil kan man sige, at gruppedannelsen og skabelsen af en fælles gruppeidentitet lykkes, hvad angår den stærke enighed og støtte forbundet med narrativer omhandlende dødsdagen, begravelsen, studiestart etc. Dette kan måske begrundes ud fra det faktum, at disse oplevelser er meget konkrete på trods af en ofte følelsesmæssig kompleksitet. Derfor er det relevant for modtagerne at orientere sig mod lignende oplevelser gennem second stories. Samtidig impliceres en række disaffilierende risici, som mit afvigende tilfælde eksemplificerer. Eksemplet viser netop problematikken i at samkonstruere eksistentielle narrativer og skabe enighed omkring gruppenormer for sorg- og identitetsprocesser. Denne erkendelse bidrager blot til en endnu større kompleksitet, hvad angår opbyggelsen af den gruppedannelse, som orienteres mod og etableres i interaktionen.

Derfor er det ligeledes vigtigt at have podcastens overordnede formål in mente - at omfavne og normalisere alle de forskellige måder, hvorpå man kan være i og bearbejde sorgen på. Der sker i det afvigende tilfælde altså et clash mellem det, Julie orienterer sig mod som en form for gruppenorm, og det podcasten generelt har til formål – netop at demonstrere, at der ikke findes normer for sorg og sorgbearbejdelse. Det interessante er dog bare, at der alligevel orienteres

mod gruppenormer. Dette peger måske på et (ubevidst) behov for en relativ stringent homogenitet i gruppedannelser.

Endvidere står det klart, hvordan modtagerne, som resultat af deres empathiske arbejde, generelt bliver medforfattere af fortællerens narrativer, hvilket man kan argumentere for, er alt afgørende for narrativernes progression – især set i lyset af, at fortællere har et "preliminary" (Stivers 2008, 38) behov for at vide, hvorvidt modtageren affilierer med deres stance. Denne erkendelse står i opposition til meget af den eksisterende CA fortælle-forskning, som har tenderet til at anskue modtagerne af en fortælling som et "passivt publikum" (Mandelbaum 2012, 501). Medforfatterskab og samkonstruktion er en central del af aktiviteten, hvilket måske i særdeleshed er altafgørende i samtaler af så stor følelsesmæssig intensitet, hvor Julie og Pernille, netop moralsk forpligtes på at legitimere tanker, følelser og oplevelser, som kan være ganske komplekse.

Derfor kan man med fordel også anskue mit projekt ud fra et affekt-teoretisk perspektiv, som er et relativt nyt forskningsfelt indenfor CA. Det vil kunne bidrage med en endnu større forståelse af de ressourcer, samtaledeltagerne anvender i forhold til at udvise stance og empati. Ligeledes vil et affekt-teoretisk perspektiv kunne kaste lys over, hvordan følelser konstrueres, udvises og forhandles i interaktion, og hvilken betydning følelser har for den sekventielle kontekst (Sorjonen og Peräkylä 2012, 1). Dette vil netop kunne kvalificere analysen af de interaktionelle ressourcer og det affiliative samarbejde, der er på spil.

I forlængelse heraf er det vigtigt at understrege, at min undersøgelse mangler den non-verbale dimension, som ligeledes spiller en stor rolle i udvisningen af empati (Weiste og Peräkylä 2014, 698). Derfor vil et fokus på fænomener som ansigtsudtryk, gestik m.m. ligeledes kunne bidrage med interessante vinkler og perspektiver. Samtidig er der flere empathiske fænomener i mit data, som kræver ekstra opmærksomhed, men som grundet undersøgelsens begrænsede omfang ikke har været muligt at belyse. Her kan bl.a. nævnes den gennemgående brug af formuleringer (som også bruges i spørgsmålsdesign), minimalrespons med affilierende kvaliteter, brugen af "ikk" samt stemmeføringens blødhed.

Desuden er det vigtigt at pointere, at fordi institutionel interaktion er afledt af hverdagsinteraktion (Nielsen og Nielsen 2013, 116), er der et stort analytisk udbytte at hente ved at analysere empathiske ressour-

cer og fænomener i hverdagsinteraktion. På baggrund af disse erkendelser kan man eventuelt effektivisere empatisk kommunikation i diverse institutionelle kontekster som f.eks. læge-patient samtaler, interaktion i socialt arbejde og terapi.

7. Konklusion

Dette skrift har gennem et konversationsanalytisk afsæt belyst, hvordan empatisk respons manifesteres i forbindelse med problemfortællinger om tab og sorg i podcasten *Jeg plejede at tro på for evigt* (2019-). Her er det tydeliggjort, at empathiske momenter ikke forekommer tilfældigt, men skabes på baggrund af et affiliativt samarbejde.

I forbindelse med narrativernes klimaks kommunikerer fortælleren nemlig tydeligt sit stance gennem en øget og intensiveret detaljeringsgrad, herunder rapportering af tanker, vurderinger og følelser fra situationen. Disse ressourcer giver modtagerne epistemisk adgang og gør det muligt og relevant for dem at udvise empati.

Hertil har jeg identificeret en række særlig empathiske responsdesign: vurderinger med epistemisk nedgradering, uenighedsvurderinger som formuleringer i forbindelse med fortællerens troubles-resistance samt lignende second stories med vurderinger, der tager afsæt i eget narrativ.

Kort skitseret effektuerer særlig identificerende og anerkendende responsdesign stærk enighed gennem opgraderede vurderinger og elaborering. Elaboreringen bevirker bl.a., at fortælleren får hjælp til at kommunikere negative følelser, hvilket peger på, at man gerne må føle og udtrykke stærke negative følelser. Vurderinger med formuleringer effektuerer bekræftelse og af og til stærk enighed – ligeledes gennem opgraderede vurderinger. På den måde hævder fortælleren epistemisk autoritet.

Second stories effektuerer skabelsen af en gruppedannelse, hvis identitet netop beror på en stærk enighed og samkonstruktion af narrativer. Herigennem bliver det helt tydeligt, hvordan samtaledeltagerne i fællesskab og på nærmest gruppeterapeutisk vis skaber mening i deres narrativer og oplevelser. Ud fra det afvigende tilfælde er det dog tydeligt, at dét at orientere sig mod gruppenormer ift. sorgbearbejdelse og identitetsprocesser bliver problematisk, fordi disse domæner er for individuelle, hvilket illustrerer gruppedannelsens kompleksitet og begrænsninger.

Endvidere understreger fortællerens anerkendelse og bekræftelse af modtagernes empathiske arbejde ydermere det affiliative samarbejde, hvorfor modtagernes empathiske bidrag implementeres i fortællerens narrativer. Medforfatterskab og samkonstruktion viser sig dermed at være en central del af interaktionen, da modtagerne bl.a. bidrager til at skabe mening i fortællerens narrativer og ændre på problematiske forståelser heraf.

Derfor kommer empati i denne interaktion til udtryk som en identificering, anerkendelse, legitimering og støtte af fortællernes følelser, tanker og oplevelser, fordi modtagerne moralsk forpligtes herpå. Dette peger omvendt også på en gruppenorm om, at man skal anerkende og udtrykke sine følelser uden forbehold – og dermed ikke abstrahere fra dem, jf. troubles-resistance. På trods af responstypernes unikke og særegne empathiske ressourcer går de alle ind i fortællerens oplevelse og orienterer sig mod fortællerens epistemiske autoritet gennem en søgen efter bekræftelse. Dette gennem enten epistemisk nedgradering, identificering/anerkendelse eller formulering af fortællerens ytringer. I henhold til empati-dilemmaet viser denne orientering mod fortællerens epistemiske autoritet sig at være et nøgleaspekt i empatisk respons, da der på den måde sikres, at der ikke tages ejerskab over fortællerens individuelle oplevelse. Det afvigende tilfælde demonstrerer netop, hvordan dét at hævde epistemisk autoritet over fortællerens oplevelse bliver disaffilierende.

Den empathiske respons illustrerer dermed en forsigtighed, som kontrasterer med podcastens aftabuiserende formål. Dette projekt har derfor også kastet lys over, hvorfor disse samtaleemner ud fra et konversationsanalytisk afsæt kan fremstå tabuiserede gennem analysen af de iboende interaktionelle fænomener og dilemmaer, der knytter sig til fortællinger, respons og udvisningen af empati.

Litteraturliste

Arminen, Ilkka. 2004. "Second stories: the salience of interpersonal communication for mutual help in Alcoholics Anonymous" i *Journal of pragmatics*, 36:2, 319-347

Couper-Kuhlen, Elizabeth. 2012. "Exploring affiliation in the reception of conversational complaint stories" i *Emotion in interaction*, redigeret af Anssi Peräkylä og Marja Leena Sorjonen. Oxford: Oxford University Press, 1-61

DDO = *Den Danske Ordbog*. "Bare² adverbium", tilgået d. 17. december 2020, <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?select=bare,2&query=bare>

Engelbrekt, Peter. 2019. "Det Nationale Sorgcenter: Samtaler om døden er stadig tabu" i *Kristeligt Dagblad*, 10. april 2019, <https://www.kristeligt-dagblad.dk/debatindlaeg/fik-du-sagt-det-du-ville-samtaler-om-doeden-er-stadig-tabu>

Georgakopoulou, Alexandra. 2006. "Small and large identities in narrative (inter)action" i *Discourse and Identity*, redigeret af Anna De fina, Deborah Schiffrin og Michael Bamberg. Edinburgh: Cambridge University Press, 83-103

[Grønkjær, Caroline og Kristian Bering Asmussen. 2014. "Genbrug og opgradering – At fastslå afslutning og hævde epistemisk autoritet" i *Skrifter om Samtalegrammatik*, 1:4, 1-22.](#)

Heritage, John og Geoffrey Raymond. 2005. "The Terms of Agreement: Indexing Epistemic Authority and Subordination in Talk-in-Interaction" i *Social Psychology Quarterly*, 68:1, 15-38

Heritage, John. 2011. "Territories of knowledge, territories of experience: empathic moments in interaction" i *The Morality of Knowledge in Conversation*, redigeret af Tanya Stivers, Lorenza Mondada og Jakob Steensig. Cambridge: Cambridge University Press, 159-183

Heritage, John. 2012. "The Epistemic Engine: Sequence Organization and Territories of Knowledge" i *Research on language and social interaction*, 45:1, 30-52

Høgholm, Julie. 2019. "Efterladte vinder Liv&Død Prisen: Podcasten giver os et sprog til at bearbejde sorgen" i *Kristeligt Dagblad*, 12. september 2019, <https://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-sjael/podcasten-giver-os-et-sprog-til-bearbejde-sorgen>

Jefferson, Gail. 1978. "Sequential aspects of storytelling in conversation" i *Studies in the organization of conversational interaction*, redigeret af J. Schenkein. New York: Academic Press, 219–248.

Jefferson, Gail. 1985. "On the organization of laughter in talk about troubles" i *Structures of Social Action*, redigeret af J. Maxwell Atkinson og John Heritage. Cambridge: Cambridge University Press, 346-369

Jefferson, Gail og John. R.E. Lee. 1981. "The rejection of advice: Managing the problematic convergence of a 'troubles-telling' and a 'service encounter'" i *Journal of Pragmatics*, 5:5, 399-422

Jørgensen, Marianne Winther og Louise Phillips. 1999. *Diskursanalyse som teori og metode*. 1. udgave. Frederiksberg: Samfundslitteratur

Levinson, Stephen C. 2012. "Action Formation and Ascription" i *The Handbook of Conversation Analysis*, redigeret af Jack Sidnell og Tanya Stivers. New York: John Wiley & Sons, 103-130

Lindström, Anna og Marja-Leena Sorjonen. 2012. "Affiliation in conversation" i *The Handbook of Conversation Analysis*, redigeret af Jack Sidnell og Tanya Stivers. New York: John Wiley & Sons, 350-369

Mandelbaum, Jenny. 2012. "Storytelling in Conversation" i *The Handbook of Conversation Analysis*, redigeret af Jack Sidnell og Tanya Stivers. New York: John Wiley & Sons, 492-507

Mortensen, Janus. 2012. "Epistemisk positionering i dansk talesprog" i *NyS*, 42, 62-91

[Nielsen, Christina Gejl. 2013. *Den aktive og ansvarsfulde patient. En konversationsanalytisk undersøgelse af medinddragelse og ansvarliggørelse af patienter i almen praksis*. Speciale. Roskilde Universitet.](#)

Nielsen, Mie Femø og Søren Beck Nielsen. 2013. *Samtaleanalyse*. 1. udgave, 4. oplag. København: Forlaget Samfundslitteratur

[Ochs, Elinor og Bambi Schieffelin. 1989. "Language has a heart" i *Text & Talk*, 9:1, 7-26.](#)

Ochs, Elinor og Lisa Capps. 1996. "Narrating the self" i *Annual review of anthropology*, 25:1, 19-43

Ochs, Elinor og Lisa Capps. 2001. *Living Narrative: Creating Lives in Everyday Storytelling*. Cambridge: Harvard University Press.

[Olesen, Mads Emil. 2019. "Det' lige præcis det – En samtaleanalytisk undersøgelse af præcis og lignende udtryk som bekræftelse i dansk samtaleprog" i *Skrifter om Samtalegrammatik*, 6:3, 1-72.](#)

Peräkylä, Anssi. 2012. "Conversation Analysis in Psychotherapy" I *The Handbook of Conversation Analysis*, redigeret af Jack Sidnell og Tanya Stivers. New York: John Wiley & Sons, 551-574

Pomerantz, Anita. 1984. "Agreeing and disagreeing with assessments: some features of preferred/dispreferred turn shapes" I *Structures of Social Action*, redigeret af J. Maxwell Atkinson, Cambridge: Cambridge University Press, 57-101

Pomerantz, Anita og John Heritage. 2012. "Preference" i *The Handbook of Conversation Analysis*, redigeret af Jack Sidnell og Tanya Stivers. New York: John Wiley & Sons, 210-228

Psathas, G. 1995. *Conversation analysis: the study of Talk-in-Interaction*. Thousand Oaks: Sage.

Pudlinski, Christopher. 2005. "Doing empathy and sympathy: caring responses to troubles tellings on a peer support line" i *Discourse studies*, 7:3, 267-288

Ruusuvuori, Johanna. 2005. "Empathy" and "Sympathy" in Action: Attending to Patients' Troubles in Finnish Homeopathic and General Practice Consultations" i *Social Psychology Quarterly*, 68:3, 204-222

Sacks, Harvey og Emanuel A. Schegloff. 1973. "Opening up Closings." i *Semiotica*, 8:4, 289-327.

Selting, Margret. 2011. "Complaint stories and subsequent complaint stories with affect displays" i *Journal of Pragmatics*, 44:4, 387-415

Sidnell, Jack. 2012. "Basic Conversation Analytic Methods" i *The Handbook of Conversation Analysis*, redigeret af Jack Sidnell og Tanya Stivers. New York: John Wiley & Sons, 77-99.

Sorjonen, Marja Leena og Anssi Peräkylä. 2012. "Introduction" i *Emotion in Interaction*. Oxford: Oxford University Press, 1-15

Steensig, Jakob. 2001. *Sprog i virkeligheden: bidrag til en interaktionel lingvistik*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag

Steensig, Jakob. 2012. "Conversation Analysis and Affiliation and Alignment" i *The Encyclopedia of Applied Linguistics: Conversation Analysis*, redigeret af Kristian Mortensen og Johannes Wagner. Cambridge: Wiley-Blackwell, 1-6

Steensig, Jakob. 2015. "Konversationsanalyse" i *Kvalitative metoder og tilgange – en grundbog*, redigeret af Svend Brinkmann og Lene Tanggaard. København: Hans Reitzels Forlag

Stivers, Tanya. 2008. "Stance, Alignment, and Affiliation During Storytelling: When Nodding Is a Token of Affiliation" i *Research on language and social interaction*, 41:1, 31-57

Stivers, Tanya, Lorenza Mondada og Jakob Steensig. 2011. "Knowledge, morality and affiliation in social interaction" i *The Morality of Knowledge in Conversation*, redigeret af Tanya Stivers, Lorenza Mondada og Jakob Steensig. Cambridge: Cambridge University Press, 3-24

Voutilainen, Liisa, Anssi Peräkylä og Johanna Ruusuvuori. 2010. "Recognition and Interpretation: Responding to Emotional Experience in Psychotherapy" i *Research on Language and Social Interaction*, 43:1, 85-107

Voutilainen, Liisa, Pentti Henttonen, Melisa Stevanovic, Mikko Kahri og Anssi Peräkylä. 2019 "Nods, Vocal Continuers, and the Perception of Empathy in Storytelling" i *Discourse processes* 56:4, 310–330

Weiste, Elina, Liisa Voutilainen og Anssi Peräkylä. 2016. "Epistemic asymmetries in psychotherapy interaction: therapist' practices for displaying access to clients' inner experiences" i *Sociology of Health and Illness*, 38:4, 645-661

Weiste, Elina og Anssi Peräkylä. 2014 "Prosody and Empathic Communication in Psychotherapy Interaction" i *Psychotherapy research* 24.6, 687–701

Bilag – Transskriptionssymboler

tryk	understregning	markeret tryk
:	kolon	lydforlængelse
↑	lodret opadgående pil	opadgående lokal intonations bevægelse, pitch reset fra lavt leje
↓	lodret nedadgående pil	nedadgående lokal Intonationsbevægelse, pitch reset fra lavt leje
(.)	punktim i parentes	mikropause i talen på under ¼ sekund
(0.7)	tal i parentes	pause i talen, tallet angiver pausens længde i sekunder
<langsomt>		udtales langsomt
>hurtigt<		udtales hurtigt
😊smilende😊		smilende stemme
.h	punktum før h	hørlig indånding
h		hørlig udånding
°svagt°	gradtegn	ytres med svag/lav volumen
=	lighedstegn	en efterfølgende tur er direkte påhængt den forudgående

Med inspiration fra Nielsen og Nielsen (2013)